

ירושלים -
על שם
שמתרחבת
והולכת

ירושלים -
לרמז
שראויה
לישראל

קינה
שמקונן
הרמב"ן
בעומדו על
חורבות
ירושלים

ועיין עוד לגאון עוזנו בספר 'דבש לפי' מערכת ה' אות כ"ט, מה שכתב בשם הרמ"ע, שהפשט מלשון אותה ששנו חכמים³: "ולבש הכהן מדו בד" - כמידתו, שלא יהיו בגדיו מצומצמים ולא מרושלים, אף כאן, מקום שהיה תמיד מרושל ועודף, נמתח והולך בהיותה רבתי עם⁵ ועתידה שתתרחב עד דמשק⁶, והריבוי לירושלים של מעלה כמוהו, ע"כ.

ועוד יש לומר ירושלים נוטריקון: ירושלים ראויה והגונה שתיתן לעם ישראל מה⁷, והוא על דרך מה שכתבתי למעלה⁷, אני ואתם והארץ וכו', ודו"ק.

אמר הצעיר: יען כי כוננתי בקונטרס זה להודות ולהלל, להגדיל ולהאדיר מעלת ארצינו ונחלת אבותינו אשר אהבת עולם אהבתיה, בצדקתי החזקתי ולא ארפיה, למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט, בחרתי להביא בבית גנזי האגרת אשר כתב הרמב"ן ז"ל מארץ הקודש⁸, והיא ל"ו נדפסה בספרו על התורה⁹. ואמרתי להעלותה על קונטרסי זה, כי היא מלהבת הרעיון מסיפור שבחיה, ומעוררת הלבבות על גודל חורבנה ושוממותיה, ואולי על ידי זה ישוב ה' מחרון אפו ובה לציון גואל, אמן כן יהי רצון. וזה לשונו לשון הזהב:

עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים, בית אלקים ושער השמים; ירושלים הבנויה עיר שחוכמה לה יחדו עם אותה שבעליה¹⁰; ששם עלו שבטים שבטי יה; ששם אבן שתיה שממנה הושטת העולם¹¹ וממנה השתרגו מוסדות תבל וגבולם; ששם הר המוריה שממנו תצא תורה ותושייה¹², ההר חמד אלקים לשבתו¹³, ובנה בו בית מנוחתו; ושם הכין כסא מלכותו, ויהי בשלם סוכו ומעונתו מבית לדביר וקודש הקודשים¹⁴; שם ארון הברית אדון כל הארץ, ובו לוחות כתובים באצבע אלהים; שמשם נבואה יוצאה ומתפשטת על נפש תאמי צביה¹⁵; היא החיה אשר תחת אלהי ישראל בנהר פקר ואדע כי כרובים המה¹⁶, להבא ולשעבר, שנים לכרוב¹⁷ מלפנים ולחיצון, פני צדק ופני רצון, ורוח אלהים כנפיהם

וכבוד אלהי ישראל עליהם.

וזה מעשה המכונה¹⁸ מעון לשכינה; ששם היכל הקודש מכון לשמוע אל הרינה ואל התפילה, וליוורדים בדימעה פותח פיו¹⁹, ובו השולחן ועליו לחם הפנים, פנים המאירים בכל מערכה, כי שם ציווה ה' את הברכה. שמשם לישראל משאות וארחות²⁰, פניו חיים שובע שמחות; ושם המגורה הטוהרה אשר אל עבר חכמי ישראל מאירה, בשבעה נרותיה תופיע, והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע. ושם מזבח הפנימי להעלות עליו מקטרת קטורת ועליו גולת הכותרת, בו נפשות הצדיקים צרופות בעליל עולה כליל; ולבית גובה למעלה מן השמים, ומשם יתגדל ויתקדש מקום לבית, ומקדש למקדש, וחצר החיצונה והאריאל מזבח כפרה לישראל, ששם נעקד אבינו כשה תמים²¹, לטוב לנו כל הימים. ושם הוכן לשיר הלויים דוכן, להדר לרומם ולהלל לאלהי השמים בכנורות ובנבלים ובמצלתיים ובמצלצלים. ושם יד קצוית²², לשבת הגוית, בשבעים זקניה וסנהדרין מעוטרת, בשירי קודש ושירי אלהים מפוארת ומהודרת, לתבנית מעלה מסודרת, והנשיא נשיא הוא מיוחד, כנגד גוי אחד; ששם ישבו כסאות למשפט ולהוראות, ללכת בתורת ה' צבאות, והיה לעד ולאות, כי אלהים יושב בעדו בקרב אלהים ישפוט; ושם הר ציון, קדוש משכנו עליון; ומה ציון הלז²³, כי רמה קרני בה' ולכי עליו.

הן אלה קצות שבחי העיר הנזכרת, לתהלה ולשם ולתפארת, ותהלותיה ומעלותיה רבו למעלה, נכבדות מדובר בך עיר אלהים סלה.

ועתה עלי תשתפך נפשי, ועל אלה אני בוכיה, כי נשאר העיר שקמה ושקמה²⁴, בית קודשינו ותפארתנו אשר הללו בו אבותינו היה לשרפת אש וכל מחמדיו היה לחרבה. וגם חמת אל תגבל בה, ימים אין מספר דור הולך ודור בא; הדביר ולפני לפניו היה מעון תנים, וההיכל והר הבית לשקמור ושית, עלה כולו קמושנים, קסו פניו חרולים, וקרעה הוא

3. פסחים סה. ב. 4. ויקרא ו. ג. 5. ע"פ איכה א. א. 6. ספרי דברים פיסקא א. 7. סימן סד ועיין עוד סימנים קפה ושפה. 8. הרמב"ן הגיע לירושלים בהיותה במצב שפל ביותר. שבע שנים קודם לכן, בשנת ה' אלפים ועשרים, פרצו המונגולים מתוככי אסיה אל ארצות המערב, ובכללם אל ארץ ישראל הם החריבו את הארץ. שמו את עיר הקודש לתל שממה ואת היהודים אשר היו בה הרגו באכזריות רבה ושרידיהם נפוצו לכל רוח. כשהרמב"ן מגיע לירושלים הוא פוגש את תוצאות החורבן הזה ועליו הוא מקונן בדברים שלפניו. 9. נדפסה בסוף ביאורו על התורה דפוס רומא (לפני שנת ר"מ) ובדפוס ליסבון (שנת רמ"ט), ועיין ביאורים ומראים מקומות מפורט בכתבי הרמב"ן מהדורות שעוועל, הוצאת מוסד הרב קוק, כרך א עמ' תכד-תלב. 10. ע"פ הגמרא תענית ה. א. - "אמר רבי יוחנן. אמר הקדוש ברוך הוא, לא אבוא בירושלים של מעלה עד שאבוא לירושלים של מטה ומי איכא ירושלים למעלה? - אין, דכתיב. 'ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדו'". 11. יומא נד, ב. ג. - "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים". 12. ובראשית רבה נה. ז. - "ארץ המוריה, רבי חייא רבה ורבי ינאי חד אמר: למקום שהוראה יצאה לעולם". 13. תהלים סח, יז. 14. ע"פ מל"א ו. טז - "ויבן לו מבית לדביר לקדש הקדשים" פירוש: "אותו שהוא מבנים בנה אותה לדביר להיותו קודש הקדשים שהוא מקדש מההיכל ומהאולם" (רד"ק). 15. ש"ה טז, ד. ה. ועיין ילקוט שרמז תקפח שנאמר כנגד משה ואהרן. 16. ע"פ יחזקאל י. כ ועיין רמב"ן שמות כה, כא. - "אמר עתה, ונתת הכפרת עם כרוביו, שהכל דבר אחד, על הארון מלמעלה, כי אל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך, כדי שיהיה לי כסא כבוד, כי אני אועד לך שם ואשכין שכינתי עליהם, ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרובים, בעבור שהוא על ארון העדות והנה הוא כמרכבה אשר ראה יחזקאל, שאמר 'היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר ואדע כי כרובים המה', ולכך נקרא 'יושב הכרובים' (ש"מ"א ד. ד), כי היו פורשי כנפים להורות שהם המרכבה נושאי הכבוד". 17. ע"פ יחזקאל מא, יח. - "ושנים קנים לכרוב" ובדפוס ליסבון כן נכתב גם בדברי הרמב"ן: שנים פנים לכרוב. 18. מל"א ז, כח, ופירוש מכוונה: "בסיס ומקום מושב" (מצודת ציון). 19. תמיד פ"ג מ"ו ופירוש: "פותח מהר בלא טורח" (ר"ע מברטנורא). 20. פירוש: "ארוחה - ענין פרס קבוע מבית המלך וכו', ומשאת - ענין תשורה ודורון" וכו' (מצודת ציון ירמיה מ, ה). 21. עיין רמב"ם הל' בית הבחירה פ"ב ה"א. 22. עיין ישעיה נז, ח. 23. כלומר הבניין הבנוי במקום המקדש. 24. באגרת שכתב הרמב"ן לבנו בבואו לירושלים, הובאה לקמן סימן שך, מתאר את אשר רואה, וזה לשונו: "ומה אגיד לכם בענין הארץ, כי רבה העזובה וגדל השממון, וכללו של דבר, כל המקדש מחבירו חרב יותר מחבירו, ירושלים יותר חרבה מן הכל" וכו'.

היום הזה ראיתי כך קדושה, חזות קשה; מצאתי בתוכך איש יהודי נגש ונענה, והוא צבע, ובזו ישבע, ואליו יאספו בביתו בין גדולים ובין קטנים אם ישלימו מניין, עדה שאין לה ענין, לא מקנה וקנין, עם עני ודל ורש ומסכן, הלך ואביון³⁰.

ופרי הארץ לגאון ולתפארת, ופריה ותבואתה מרובה, ועדיין היא זבת חלב ודבש ליושבים בה. דמיתוך הורתי ליולדת שמת בנה בחיקה, והחלב בשדיה למכאובים, ותניק את גורי הכלבים, ועם כל זה מאסו כך עוגבים³¹, ושמומו עליך אויבים³²; ובמדרחקים יזכרוך, ויתפארו בעיר הקדושה לאמר לנו ניתנה למורשה³³, וכאשר יבואו אליך ומצאו כל מחמדי עין, יברחו כמפני חרב ורודף אין, ורבה העזובה בקרב הארץ השמנה והרחבה, כי הם אינם הגונים לך, גם את אינך ראוייה להם מהמונם ולא מהמקם ולא נה בהם³⁴. עיר תהלה, תחת היותך גילה ועמך משובש בתחילה, ראיתי היום יושבך נאנחים ונאנקים, והמה נמקים, כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים, למלאת דבר ה' אשר דבר³⁵ - "והשימותי אני את הארץ ושמומו עליה אויבים היושבים בה".

אני הגבר ראה עני, גליתי מעל שולחני, הרחקתי אוהב ורע כי ארך המצע מהשתרע, הייתי נויר אחים במדבר מלון אורחים, עובתי את ביתי נטשתי את נחלתי, ושם הנחתי רוחי ונטמתי עם הבנים והבנות אשר כנפשי ועם הילדים אשר טפחתי ורביתי על ברכי, הם ראשית דרכי, הם לי הנאהבים והנעימים, והיו עיני ולבי שם כל הימים, וכבוד החברים כצפוני ישך³⁶, מיודעי מחשך, ונקל זאת, וכל יקר ראיתי עיני להבנות³⁷.

טוב לי יום בחצריך לבקר בהיכלך החרב ומקדשך השמם, לחזות, לרצות אבניך ואת עפרך לחונן, ועל חרבותיך לקונן, כי עפרך בפי צוף ופגג³⁸, ובכיתי עליך כמור נפש מספד מר ובכתי אתענג.

ויהי כהרימי קולי, ובקרעי בגדי ומעילי, אז ינוח לי, כי ביום תשיעי לירח אלול שנת חמשת אלפים ועשרים ושבע, באתי בעיר החרבה ושוממה מבלי בניה, והיא יושבת וראשה חפוי, וקראתי עליה כראוי³⁹ - 'ציון מדבר היתה ירושלים שממה'. ואצל העיר כנגד הפתח קרעתי עליה, ובבואי כנגד הבית

לכפירים; ואויבנו פלילים, זה מחריב ועוקר את הגבולים, וזה מציב ומקים אלילים, ובאו בו פריצים ומחללים, ואל אל לא יושיע בתוכו מתפללים, כל ערל וטמא בכית תפילה נתן תפלה, ובהיכל האלהים ללא אלהים יענוהו, זו כחו לאלה⁴⁰.

נשכבה בבושתינו ותכסנו כלימתינו, כי כל אלו גרמו פשעינו וחטאותינו, והעיר הקודש השחיתו עוונותינו, וחיללו את המקדש, המעון, נווה צדק ומקום אבותינו; על זה היה דווה לבנו, על אלה דאבה נפשינו, וכל ימינו על אדמתנו, על נחלת הצבי תיזל דמעתנו, ונתכס שק פתיגיל⁴¹, כי נכרת מבית אלהינו שמוחה וגיל.

איכה היתה לשנינה, קריה נאמנה, רבתי בגויים ועליונה, שרתי על המדינה, העיר היונה, יונה תמה, ברה בחמה, יפה כלבנה, מקושרת מור ולבונה, עיניה יונים על אפיקי מים, ואורה כשמש בחצי השמים, ומתוק האור וטוב לעיניים, בעברת ה' צבאות נעתם⁴², לבשו שמים קדרות ושק הושם כסותם, ואל ארץ יביט משמים נזנח, והנה צרה וחשיכה מעוף צוקה ואפילה מנודת, והיה אור ישראל לאש בקרבה וקדושו ללהבה, ואכלה ובערה כל הדרה ויקרה היתה מעי מפלה.

אללי לי ירושלים עיר ואם בישראל, דדיך ירוו בכל עת חלב ודבש ושמן וצרי, ועתה חמת תנינים יינך, וראש פתנים אכזרי. אהה אמי, הכרע הכרעתי ואת היית בעוכרי ושופכי דמי; מדעתי מעלותיך ורוממותך, וראיתי הריסותיך ושוממותך, היית עטרת תפארת ביד ה' וצניף מלוכה, גאון כל צבי, אוצר כל חמדה, אבן פינת יקרת - ועתה הכל נכרת. ביום ההוא קראו לך ירושלים כסא ה', ובך כל מעיני, ושם העיר מיום ה' שמה, ועתה חרפה וגדופה, מוסר ושממה ובתוכחות חמה, כערים אשר הפך ה' למלח וגופרית, ושם וזעם על ארץ הברית, והיא מחוללה מפשעינו וחטאותינו, מדוכאה מעוונותינו, וה' הכריע בה את עוון כולנו, ובחבורתה נרפא לנו⁴³. אבל היא כאשר פלגנו, ומעל שולחן האב הגלגנו, אל ארבעת שפתינו הרעים כעל כל אשר גמלנו.

ירושלים השדודה, ובנותיה אשר היו ערי התעודה⁴⁴ לתורה ולתעודה, תחת אשר היו בך אלפים ורכבות, רכב אלהים אלפי שנאן ה' בם - ואשרי מי שלא ראן.

25. חבקוק א, יא. ופירושו: "עוד יעשה אשמה גדולה שיאמר זה כחו לאלהו ולא לשם" (אבן עזרא) 26. ע"פ ישעיה ג, כד - "ותקת פתיגיל מתגרת שק", ופירושו: "במקום שהיו חגורות בחגורה של פאר שמה יהיה מחגורת שק בעבור הצער והאבל" 27. פירוש. החשיך 28. ע"פ ישעיה נג, ו. ופירושו: "עם החבורה (הפצע) שבא עליה נרפא לנו נגעי העון כי בזה נתכפרו והכלו להם" (מצודת דוד) 29. בדפוס רומא - "ערי המועדה" ע"פ יהושע כ, ט. "מלשון ועד וקבוץ להתאסף בהן" (מצודת ציון). 30. באגרת שכתב הרמב"ן לבנו בבואו לירושלים, הובאה לקמן סימן שך. מתאר את אשר ראה, וזה לשונו. "יושביה קרוב לאלפיים, ונוצרים בתוכם כשלוש מאות, פליטים מחרב השולטן, ואין ישראל בתוכה, כי מעת באו התתרים ברחו משם, ומהם שנהרגו בחרבם, רק שני אחים צבעים קונים הצביעה מן המושל ואליהם יאספו עוד מניין מתפללים בביתם בשבתות" וכו' 31. ירמיה ד, א. ופירושו: "המשחקים עם הנשים בצדי מיני ניאוף" (רש"י) 32. עיין רמב"ן ויקרא כו, טז - "מה שאמר בכאן ושמומו עליה אויבים", היא בשורה טובה, מבשרת בכל הגליות שאין ארצנו מקבלת את אויבינו, וגם זו ראייה גדולה והבטחה לנו, כי לא תמצא בכל הישוב ארץ אשר היא טובה ורחבה ואשר היתה נושבת מעולם, והיא חרבה כמות. כי מאז יצאנו ממנה לא קבלה אומה ולשון, וכולם משתדלים להושיבה ואין לאל ידם" 33. רומז למסעי הצלב שנסעו לירושלים בהתפארות לאמור ששלהם היא 34. ע"פ יחזקאל ז, יא עיי"ש 35. ויקרא כה, לב 36. כלומר, הצער על עזיבת החברים גדול כנשיכת נחש. 37. כלומר, כל יקר וכבוד שהיו לי בביתי החשבתי לכולם 38. "עץ אפרסמון הוא פג והיו מצויין ביריחו ועל שם ריח הטוב נקראת יריחו" (רש"י יחזקאל כז, יז) 39. כנאמר במו"ק כו, א - "אמר רבי אלעזר. הוואה ערי יהודה בחורבנן - אומר: 'ערי קדש היו מדבר' (ישעיהו סד, ט), וקורע ירושלים בחורבנה - אומר: 'ציון מדבר היתה ירושלים שממה' (שם), וקורע בית המקדש בחורבנו - אומר: 'בית קדשנו ותפארתנו אשר הללך אבותינו היה לשרפת אש וכל מחמדינו היה לחרבה' (שם פס' י), וקורע"

נתתם נבזים ושפלים בגוים, ואותם לוחמים כל עמים רבים, עוֹרֵם מעליהם הפשיטו, זה עובד זה גזוז, זה שולל זה בוז, והוא מִכְרֵפֶר וּמִפּוֹזֵז⁴². מכת אויב הִקִּיתֶם בכל מכה מאוד קשה וארוכה, ובכל מוסר אכזרי, מִזֵּי רֵעַב ולחומי רִשָּׁף וקִטֵּב מִרִירי, ועוד בחיים חִיתֶם לֶךְ נִצְמָדוּ, ובמותם לא נִפְרְדוּ, אֲשׁוּרֵי ה' במעגלותיך תִּמְכּוּ, כי מעיר הקודש נִקְרָאוּ ועל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נִסְמְכוּ; אומרים אָמור⁴³ לְמִנְאֲצִי, ואל לוחצי ומוֹחֲצִי לא נואש לבבנו מהגואל, ולבנות הבית והאריאל, כי זאת לפנינו בישראל, שבשפלנו זכר לנו, לא מאסנו ולא געלנו, וכי אשב בחוֹשֶׁךְ כָּבֵל, וידי זרובבל יִסְדּוּ הבית לבנות, ליום קטנות, כך מעולם ועד עולם, כאשר יִבְשׁוּ עצמותינו פותח את קברות מתינו, ומבטן שאול אליו יִקְרָאוּ, יִשְׁלַח רוּחַ ונִבְרָאוּ, מִן הַמְּבֹסִים תִּוְלַעַה וְתַחֲתָם יִוצֵעַ רָקֹה, וחדש פני אדמה, לא אבדה תקותינו בְּאִבּוֹד הַגּוֹיָה, ולא נִגְזַרְנוּ לָנוּ בְּשׁוּב הָעֵפֶר על הארץ כְּשֶׁחִיָּה, כי לא קצרה יד ה' מִהוֹשִׁיעַ, בִּרְכַּת אוֹבֵד אֱלֹהֵי תְבוּאָה, ונפש נִעְנָה יִשְׁבִּיעַ, וכל תפילה וכל תחינה אליו יִגִּיעַ, וּמִשְׁפָּטֵינוּ לְאוֹר עַמִּים יִרְגִיעַ.

כזאת וכזאת דברו ובשמך יתחזקו, כי אחרֵךְ דָּבְקוּ, כאשר נִאֲקוּת הָלָל יֵאָקוּ, אֱלִיךְ יִצְעֲקוּ, הַמּוֹן מַעֲיָד וְרַחֲמִיךָ אֱלִיהֶם יִתְאַפְּקוּ. הֶעֱלָ אֱלֹהֵי לֹא תִפְקֹד נָאם ה', ואם בגוי אשר כזה לא תִרְחַם, שׁוֹב מִחֲרוֹן אִפֶּךָ וְהִנָּחֶם, לִמְעַן צִיּוֹן לֹא תִחַשֶׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַיִם לֹא תִנָּשֶׁה, כי לִרְחֹמְךָ עֵינֵיהֶם תִּלְוִיּוֹת; וְלֵהֶם עֲלִיךְ רִאיוֹת וְזִכְיוֹת, מַגְדֵּל דָּוִד בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת, שְׁטָרוֹת חַתּוּמוֹת עֲדִים נִאֲמִיִּם, וּשְׂבֻעוֹת קִיּוּמוֹת בְּשִׁמְךָ הַמְּיוּחָד, דְּבָרֵי נְבִיאִים פֶּה אֶחָד, כּוֹלֵם נִתְּנוּ לָנוּ קֶץ וְזִמָּן, וְעַד בְּשִׁחַק נִאֲמִין כִּי לֹא לִנְצַח יִשְׁכַּח צִיּוֹן, וְהַבֵּית הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, נִכּוֹן יִהְיֶה בְּרֹאשׁ הַהָרִים וְנִשָּׂא מִגִּבְעוֹת, וְהָאֵל לֵנוּ ה' לְמוֹשְׁעוֹת, כִּי לִקְץ הַיָּמִין אֵל תִּנְחֲנוּ, אֵל לְאוֹרֶךְ אִפְךָ תִּקְחֲנוּ, וְחֵישׁ לָנוּ עֲתִידוֹת; כִּי פָנֵינוּ אֵלֶיךָ מוֹעֲדוֹת, וְאִנְחֲנוּ הַיּוֹדְעִים וְעֲדִים, כִּי אֵין קֶץ לִפְנֵי רַחֲמֶיךָ, וְלֹא מוֹעֵד מוֹעֲדִים כִּי אֲרֻכּוּ לָנוּ הַיָּמִים וְהַזְמָנִים וְעֵידֵן עֲדָנִים, רַבֶּת שְׂבַעֲנוּ בָהֶם מִרּוּרוֹת פִּתְּנִים, רַבֶּת שְׂבַעָה לָהּ נִפְשָׁנוּ, הִלְעָ הַשְּׂאֲנִיִּם, הִבּוּ לְגִאיוֹנִים, מִן אֲזִי עָבַר עַל נִפְשָׁנוּ הַיָּמִים הַיּוֹדְעִים, מִחֲרוֹן אִפְךָ תִּשׁוּב, וְרֹאה כִּי אֲזֻלֶּת יָד וּאִפְסָ עֲצוֹר וְעִזּוֹב, כְּכַתוּב⁴⁴ - "לִמָּה לִנְצַח תִּשְׁכַּחַנוּ תַעֲזֹבֵנוּ לְאוֹרֶךְ יָמִים, הִשִּׁיבֵנוּ ה' אֱלִיךְ וְנִשׁוּבָה חֹדֶשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם", בְּרוּךְ אַתָּה ה' גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל.

וְכִי פָתִי יִשׁוּר הֵנָּה וְלֹא יִקְרַע סְגוֹר לִבְכוּ, כִּי דִבְרֵיו הַקְּדוּשִׁים נִוְקָבִים הֵלֶב לְבֵית חֲלָלוֹ, וְעַיִן בְּמַר בּוֹכָה כְּמָה חֲסִרְנוּ בְּעוֹנוֹנֵינוּ, וּמִיָּדֵי יוֹם וָיוֹם קוֹל בְּרֵמָה נִשְׁמַע מִמַּעַן קוֹדֶשׁוֹ לֵאמֹר: אוֹי שֶׁהִתְרַבְּתִי אֶת בֵּיתִי וּשְׂרַפְתִּי אֶת הִיכָלִי וְהַגְלִיתִי בְּנֵי לְבִין הָאוֹמוֹת, וְמָה לוֹ לֹאֵב שֶׁהִגְלָה בְּנֵי וְאוֹי לָהֶם לְבָנִים שִׁגְלוּ מֵעַל שׁוֹלְחַן אֲבִיהֶם⁴⁵.

הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ קִרְאֵנוּ בְּכִכְיָה רַבָּה - 'בֵּית קוֹדֶשְׁנוּ וְתַפְאֲרַתְנוּ אֲשֶׁר הִלְלוּךָ אֲבוֹתֵינוּ הִיָּה לְשִׁרִּיפַת אֵשׁ וְכָל מַחְמַדֵּינוּ הִיָּה לְחִרְבָּה'. וְקִרְעֵנוּ קִרְעָה שְׁנִיָּה בְּתַאֲנִיָּה וְאַנְיָה, וְקִרְאֵנוּ בְּמִקּוֹם מִזְמוֹר קִינָה⁴⁰ - "אֱלֹהִים בָּאוּ גִוִּים בְּנַחֲלָתְךָ, טִמְאוּ אֶת הֵיכַל קִדְשֶׁךָ, שָׁמוּ אֶת יְרוּשָׁלַם לְעִיִּים, נִתְּנוּ אֶת נִבְלַת עַבְדֶּיךָ מֵאֵבֶל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם, בִּשְׂרַח חֲסִידֶיךָ לְחִיתוֹ אֲרִיץ, שִׁפְכוּ דָמָם כְּמִים סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאֵין קוֹבֵר, הִיָּינוּ חֲרָפָה לְשִׁכְנֵנוּ, לְעַג וְקָלָם לְסִבִּיבוֹתֵינוּ; עַד מָה ה' תִּאֲנָף לִנְצַח, תִּבְעַר כְּמוֹ אֵשׁ קִנְאָתְךָ, שִׁפּוֹךְ חֲמַתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ, וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קִרְאוּ, כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נוֹהוּ הַשָּׁמַיִם, אֵל תִּזְכּוֹר לָנוּ עוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים, מִהֵרָ יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דָלוּנוּ מֵאֵד, עֲזָרְנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שִׁמְךָ, וְהִצִּילֵנוּ וְכִפֵּר עַל חַטָּאתֵינוּ לְמַעַן שִׁמְךָ, לִמָּה יֵאֻמְרוּ הַגּוֹיִם אִיָּה אֱלֹהֵיהֶם, יוֹדַע בְּגוֹיִם לְעִיָּינוּ נִקְמַת דָּם עַבְדֶּיךָ הַשִּׁפּוֹךְ, תְּבוּאָה לִפְנֵיךְ אִנְקַת אִסּוּר, גְּדוֹלָה זִרְעֶךָ הוֹתֵר בְּנֵי תְמוֹתָהּ, וְהִשָּׁב לְשִׁכְנֵינוּ שִׁבְעִיתִים אֵל חִיקֶם חֲרַפְתָּם אֲשֶׁר חֲרַפְּךָ ה', וְאִנְחֲנוּ עִמָּךְ וְצִאֵן מִרְעִיתְךָ נֹדֶה לָךְ לְעוֹלָם, לְדוֹר וָדוֹר נִסְפֵּר תִּהְלָתְךָ".

עוֹרֵי לְבָשִׁי עֲצֹבךָ וּבְגָדֵי אֲלִמּוּתֶיךָ יְרוּשָׁלַם עִיר הַקְּדוֹשׁ, צֵא יוֹדֶיךָ עַל רֹאשְׁךָ, בּוֹאֵי אֵל אֱלִיךָ וְאִישְׁךָ, כִּי הוּא אֲדוֹנֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ, וְאֶת מִנֵּת חֲלָקוֹ וְנַחֲלַת חֲבָלוֹ, אֶשֶׁת נְעוּרִים וְאֶהֱבַת כְּלוּלוֹת, וְדָרְשִׁי לִפְנֵי תִהְלוֹת, לִכְת עֲדַתְךָ אַחֲרָיו בְּמִדְבַר לֹא דֶרֶךְ וְלֹא מִסִּילוֹת, מִקּוֹטֶרֶת מֵר וְאַהֲלִלוֹת, מַעֲלַת זִבְחִים וְעוֹלוֹת, וְעוֹנָה לוֹ בְּמַחֲוִלוֹת, אֶת הַנּוֹרָאוֹת וְאֶת הַגְּדוֹלוֹת, לְהוֹדוֹת לְהִלָּל, לְשִׁבַּח וּלְפָאֵר, לְרוֹמֵם וּלְהַדָּר וּלְעִלוֹת, לְמִרוֹמֵם עַל כָּל בְּרָכוֹת וְתִהְלוֹת, הַמְּרוֹצֶה בְּתַחֲנוּנִים וְתַפִּילוֹת, וְמִרְבָּה כְּפָרוֹת, סִלְיָחוֹת וּמַחֲוִלוֹת, וְאִשֶּׁר עָשָׂה עִמָּךְ כָּל הַיָּמִים אֶת הַחֲסֵד וְאֶת הַרְחָמִים.

שֵׁאֵי אֱלֹהֵי כָפִים וְשִׁפְכֵי לֶבֶךְ כְּמִים, עַד מוֹתִי אַתָּה לֹא תִרְחַם אֶת יְרוּשָׁלַם, הַשְׁכַּחַת חֲנוּת, וְלֹא תִזְכּוֹר רִאשׁוֹנוֹת אֲשֶׁר שָׁמַתְּ בְּמִדְבַר דֶּרֶךְ, בִּישִׁימוֹן מַעֲיָנוֹת, לְהַשְׁקוֹת גְּאוֹלֶךָ, אֲשֶׁר תּוֹכּוּ לְרַגְלֶיךָ, וְעֲלִיהֶם פִּרְשֶׁת עֲנַךְ לְמִסְדָּךְ, בְּקוֹל רִינָה וְתוֹדָה הַמּוֹן חוֹגֵג, יַעֲבֹר בְּסֶךְךָ, אִם קִצְפַּת - רַחֲמִים, דְּבָרִים טוֹבִים דְּבָרִים נְחֻמִּים, שִׁכְבֵּר עֲשִׂית לְעוֹלָמִים, וְלֹא תִדְרוֹשׁ דְּמִים, דָּם נִפְשׁוֹת אֲבִיוֹנִים עֲגוּמִים, צְדִיקִים וְתַמִּימִים, אֲשֶׁר לִשְׁמֶךָ הִקְרוּ לְמוֹת נִפְשָׁם, וְתַחַת הַחֲרֵב נִתְּנוּ רִאשִׁים, אַחֲרִיךְ יִשְׁאֲנוּ, וְעֲלִיךְ הוֹרְגוּ כָּל הַיּוֹם, יִקְרִיבוּ לִפְנֶיךָ עוֹלָה וּזְבָחִים, וּזְבָחֵי אָדָם, וְיַעֲשׂוּ לְרִיחַ נִיחֻחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַגִּתְחִים, וְהֵם שְׂשִׁים וְשִׁמְחִים, זֶה יֵאֻמְרָ לָהּ אֲנִי, וְלִצּוֹר יִשְׂרָאֵל בְּרָאֲנִי, אֲקִרִיב אֶת עַצְמִי וְחֲלָבִי וְדָמִי וְנִתְחִי וְרֹאשִׁי, וְאֶתֵּן בְּכוֹרִי פִּשְׁעִי, פְּרִי כִטְנֵי חֲטָאֵת נִפְשִׁי⁴¹, וְנִפְשָׁם מִתְעַלֶּסֶת, בְּדַמְיָה מִתְבּוֹסֶסֶת, מֵאֲבוֹת לְבָנִים מוֹרֶשֶׁה מִסִּינֵי, לַעֲשׂוֹת נִפְשָׁם שְׁלָמִי נִדְבָה לְרַצּוֹן לָהֶם לִפְנֵי ה', וְהַדְּבָקִים בָּה' חַיִּים.

40. תהלים עט, א-ג. 41. עיין מיכה ו. ז. 42. כלומר, ישראל מקבלים עליהם את הדין בשמחה. 43. פירושו: "רגילים הם לומר" (מצודת דוד ירמיה כג, יז). 44. איכה ה, כ-כא. 45. ע"פ ברכות ג, א.